II

(Aktai, kurių skelbti neprivaloma)

KOMISIJA

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2006 m. birželio 19 d.

nustatantis, kad Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo 30 straipsnio 1 dalis taikoma elektros energijos gamybai ir pardavimui Suomijoje, išskyrus Alandų salas

(pranešta dokumentu Nr. C(2006) 2337)

(autentiški tik tekstai suomių ir švedų kalbomis)

(Tekstas svarbus EEE)

(2006/422/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo [1], ypač į jos 30 straipsnio 4 ir 6 dalis,

atsižvelgdama į Suomijos Respublikos prašymą, 2006 m. vasario 20 d. pateiktą elektroniniu paštu, ir į papildomą informaciją, kurios 2006 m. kovo 10 d. elektroniniu paštu paprašė Komisijos tarnybos ir kurią 2006 m. kovo 23 d. elektroniniu paštu pateikė Suomijos Respublika,

atsižvelgdama į nepriklausomos nacionalinės institucijos, *Kilpailuvirasto* (Suomijos konkurencijos institucija), išvadas, kad būtų įvykdytos Direktyvos 2004/17/EB 30 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygos,

kadangi:

(1) Direktyvos 2004/17/EB 30 straipsnyje numatyta, kad sutartims, skirtoms suteikti galimybę pradėti vykdyti direktyvoje minimą vieną iš veiklos rūšių, ši direktyva netaikoma, jei valstybėje narėje, kurioje ji yra vykdoma, tokią veiklą tiesiogiai veikia konkurencija rinkose, į kurias patekti nėra jokių apribojimų. Tiesioginės konkurencijos sąlygos vertinamos remiantis objektyviais kriterijais atsižvelgiant į atitinkamo sektoriaus specifiką. Laikoma, kad galimybės patekti į rinką yra neribotos, jeigu valstybė narė įgyvendino ir pritaikė atitinkamus Bendrijos teisės aktus konkrečiam sektoriui ar jo daliai atverti. Šie teisės aktai yra išvardijami Direktyvos 2004/17/EB XI priede, kuriame elektros energijos skyriuje nurodoma 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių [2]. Direktyvą 96/92/EB pakeitė 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 96/92/EB [3], kurioje reikalaujama dar labiau atverti rinką.

[1] OL L 134, 2004 4 30, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2083/2005 (OL L 333, 2005 12 20, p. 28).

[2] OL L 27, 1997 1 30, p. 20.

[3] OL L 176, 2003 7 15, p. 37. Direktyva su pakeitimais, padarytais Tarybos direktyva 2004/85/EB (OL L 236, 2004 7 7, p. 10).

(2) Pagal Direktyvos 2004/17/EB 62 straipsnio 2 dalį tos direktyvos III antraštinė dalis, kurioje nustatomos paslaugų projektų konkursų taisyklės, netaikoma projektų konkursams, organizuojamiems atitinkamoje valstybėje narėje vykdyti veiklą, kuriai direktyvos 30 straipsnio 1 dalies taikymas yra nustatytas Komisijos sprendimu arba kuriai ji taikoma pagal 30 straipsnio 4 dalies antrą arba trečią pastraipą arba pagal 30 straipsnio 5 dalies ketvirtą pastraipą.

(3) Suomijos Respublikos pateiktame prašyme kalbama apie elektros energijos gamybą, taip pat apie kombinuotą šilumos ir elektros energijos gamybą (kogeneraciją), ir pardavimą (didmeninę ir mažmeninę prekybą). Suomijos didmeninė rinka yra didžiąja dalimi integruota į Šiaurės šalių energetikos rinką (Danija, Norvegija, Švedija ir Suomija). Ją sudaro dvišalė prekybos rinka tarp gamintojų ir tiekėjų bei pramonės įmonių, ir savanoriška Šiaurės šalių energetikos birža *Nordpool* su dabartine ir išankstinių sandorių rinka. Todėl matoma aiški tendencija kurti regioninę didmeninę rinką, nors perdavimo sutrikimai kartais dalija šią rinką į geografiškai skirtingos kainos regionus, iš kurių vienas yra Suomija. Todėl, remiantis Suomijos institucijų ir *Nordpool Finland* duomenimis, Suomija 2005 m. 9,3 % laiko sudarė atskiros kainos regioną ([4]). Gamybos srityje taip pat aiškiai matoma, kad susidaro regioninė rinka, nors perdavimo sutrikimai ir jungčių tarp Suomijos tinklų bei kitų Bendrijos regionų ir Rusijos tinklų pajėgumo ribos ([5]) gali laikinai apriboti šią rinką iki Suomijos teritorijos, išskyrus Alandų salas. Mažmeninės prekybos rinkos ribos sutampa su Suomijos teritorijos ribomis, išskyrus Alandų salas, nes, kaip patvirtino Suomijos institucijos, elektros energijos pardavėjai iš kitų Šiaurės šalių, kurie nėra įsikūrę Suomijoje, dar nesudaro realios alternatyvos vartotojams arba mažoms ar vidutinėms įmonėms.

(4) Šis vertinimas, kaip ir kiti, pateikti šiame sprendime, skiriamas išimtinai Direktyvai 2004/17/EB ir nepažeidžia konkurencijos taisyklių taikymo.

(5) Suomija įgyvendino ir taiko ne tik Direktyvą 96/92/EB, bet ir Direktyvą 2003/54/EB, ji visiškai atskyrė perdavimo tinklų nuosavybę ir teisiškai bei funkciškai atskyrė skirstomuosius tinklus, išskyrus mažiausias įmones. Todėl remiantis 30 straipsnio 3 dalies pirmąja pastraipa, reikia laikyti, kad patekti į rinką nėra apribojimų.

(6) Tiesiogines konkurencijos sąlygas reikia vertinti remiantis įvairiais rodikliais, nė vienas jų, *per se*, nėra lemiamas.

(7) Komisijos komunikate Tarybai ir Europos Parlamentui – vidinės dujų ir elektros rinkos kūrimo pažangos ataskaitoje ([6]), toliau vadinamoje „2005 m. ataskaita“, Komisija nurodė, kad „daugeliui nacionalinių rinkų būdinga didelė pramonės koncentracija, trukdanti veiksmingai konkurencijai“ ([7]). Todėl laikoma, kad elektros gamybos požiūriu „vienas konkurencijos nacionalinės rinkose rodiklis yra bendra rinkos dalis, tenkanti trims didžiausiems gamintojams“ ([8]). Remiantis „Techniniu priedu“ ([9]), bendra trijų didžiausių visos produkcijos gamintojų rinkos dalis Šiaurės rinkoje sudaro 40 % ([10]), o tai yra pakankamai nedidelė dalis. Kalbant apie Suomijos teritoriją, bendros trijų didžiausių gamintojų užimamos rinkos dalys yra, žinoma, didesnės ([11]). Tačiau laikotarpiai, kuriais Suomijos rinka yra izoliuota, trunka neilgai ([12]). Todėl didžiąją metų dalį pastebimas konkurencinis spaudimas, susidarantis dėl galimybės įsigyti elektros energiją už Suomijos teritorijos ribų, juo labiau, kad mokesčiai už tarp Šiaurės šalių perduodamą elektros energiją neimami. Perkrova atsiranda laikinai, todėl neįmanoma investuoti Suomijos teritorijoje neatsižvelgiant į kitus gamintojus Šiaurės šalių rinkoje. Todėl turėtų būti atsižvelgiama į šiuos veiksnius kaip į tiesioginės konkurencijos sąlygų gamybos rinkoje rodiklį, neatsižvelgiant į tai, ar remiamasi nacionaline Suomijos rinka, ar susidarančia regiono rinka.

(8) Koncentracijos ir likvidumo laipsnis taip pat yra geri konkurencijos elektros energijos didmeninėje rinkoje rodikliai. *Nord Pool Spot AS* – savanoriškos Šiaurės šalių energetikos biržos, aprašytos 3 konstatuojamojoje dalyje – 2004 m. užimama rinkos dalis sudarė 42 % fizinio elektros energijos pristatymo į Šiaurės šalis ([13]). Kalbant apie regiono rinką – tai pakankamas lygis. Be

([4]) Tai atitinka preliminarios sektoriaus tyrimo dėl konkurencijos dujų ir elektros rinkose ataskaitos išvadas (toliau – preliminari ataskaita), B priedas, p. 197, kuriose nustatyta, kad perkrovos dažnumas linijoje tarp Švedijos ir Suomijos per 2005 m. pirmuosius aštuonis mėnesius siekė 8 %.

([5]) Maždaug 28 % piko poreikių.

([6]) KOM(2005) 568 galutinis.

([7]) 2005 m. ataskaita, p. 2.

([8]) 2005 m. ataskaita, p. 7.

([9]) Komisijos tarnybų darbo dokumentas, 2005 m. ataskaitos techninis priedas, SEC(2005) 1448.

([10]) Techninis priedas, p. 44, 4.1 lentelė.

([11]) Remiantis preliminaria atskaita, C priedas, p. 201, 2004 m. bendra dalis sudarė 73,6 %.

([12]) 2005 m. – 9,3 % viso laiko, plg. 3 konstatuojamąją dalį.

([13]) Techninis priedas, p. 124.

to, didmeninės prekybos elektros energija rinkos konkurencijos sąlygoms didelę įtaką daro finansinė prekyba elektros energija šioje rinkoje, kuri, remiantis per *Nord-Pool* parduodamu kiekiu, buvo 1,5 karto didesnė už Šiaurės šalių sunaudojamą kiekį ([14]) (ir net 4 kartus didesnė, jei dar atsižvelgiama į nebiržinės prekybos arba tiesioginės prekybos sandorius ([15])). Techniniame priede daroma išvada ([16]), kad šis likvidumo lygis turėtų būti laikomas pakankamu, t. y. jis yra gerai veikiančios, konkurencingos regiono rinkos rodiklis. Kaip jau minėta, taip pat turėtų būti ištirta konkurencija tik Suomijos teritorijoje. Pirmiausia turėtų būti vėl pabrėžta, kad minėti sutrikimai yra ne nuolatinio, o tik laikino pobūdžio. Todėl pastebimas nuolatinis konkurencinis spaudimas, susidarantis dėl galimybės įsigyti elektros energiją už Suomijos teritorijos ribų, juo labiau, kad mokesčiai už tarp Šiaurės šalių perduodamą elektros energiją neimami. Be to, *Nordpool* nustato didmeninės prekybos elektros energija Suomijoje kainas. Todėl turėtų būti atsižvelgiama į šiuos veiksnius kaip į tiesioginės konkurencijos sąlygų didmeninėje rinkoje rodiklį, neatsižvelgiant į tai, ar remiamasi nacionaline Suomijos rinka, ar susidarančia regiono rinka.

(9) Atsižvelgiant į šalies dydį, ekonominės veiklos vykdytojų skaičius mažmeninėje rinkoje yra gana didelis (daugiau kaip 60, o didelė jų dalis siūlo paslaugas nacionalinėje rinkoje), tas pats pasakytina apie įmones, kurių rinkos dalis sudaro daugiau kaip 5 %. Remiantis pateikta naujausia informacija, trijų didžiausių įmonių užimama bendra rinkos dalis tiekiant elektros energiją mažoms ir vidutinėms įmonėms bei labai mažiems komerciniams klientams ir namų ūkiams yra pakankamai nedidelė – 35–40 % ([17]). Todėl šiuos veiksnius galima laikyti tiesioginės konkurencijos rodikliu.

(10) Rodikliu taip pat reikėtų laikyti balansuojančių rinkų veiklą, kalbant ne tik apie gamybą, bet ir apie didmeninę bei mažmeninę rinkas. Iš esmės „rinkos dalyvis, kurio gamybos portfelis sunkiai pritaikomas pirkėjų ypatumams, gali pastebėti skirtumą tarp kainos, už kurią PSO (perdavimo sistemos operatorius) parduos balansinę energiją, ir kainos, už kurią jis vėl pirks perteklinę produkciją. Šias kainas tiesiogiai nustatyti gali PSO reguliatorius; arba gali būti panaudotas rinka pagrįstas mechanizmas, kai kaina nustatoma remiantis kitų gamintojų pasiūlymais, siekiant didinti arba mažinti gamybą… pagrindinis sunkumas smulkiesiems rinkos dalyviams kyla tada, kai yra didelis skirtumas tarp pirkimo iš PSO kainos ir pardavimo kainos. Tai atsitinka keliose valstybėse narėse ir trukdo vystytis konkurencijai. Didelis skirtumas gali rodyti nepakankamą konkurencijos lygį balansuojančioje rinkoje, kurioje dominuojančią padėtį užima tik vienas arba du gamintojai. Tokie sunkumai dar padidėja, kai tinklų vartotojai negali suderinti savo padėties pagal realų laiką“ ([18]). Šiaurės šalyse yra integruota balansuojanti rinka, skirta tiekti balansinę energiją; jos pagrindiniai požymiai: kainas lemia rinka, kas valandą uždaromi uždoriai ir palyginti nedidelis pirkimo bei pardavimo kainų skirtumas, todėl ją reikėtų laikyti tiesioginės konkurencijos sąlygų rodikliu.

(11) Atsižvelgiant į svarstomosios prekės (elektros energija) savybes ir į tai, kad yra mažai arba nėra tinkamų pakaitinių prekių arba paslaugų, vertinant konkurencijos būklę elektros rinkose didesnę reikšmę įgyja kainų konkurencija ir kainų nustatymas. Tiekėją keičiančių pirkėjų skaičius rodo tikrąją kainų konkurenciją ir netiesiogiai yra „natūralus konkurencijos veiksmingumo rodiklis. Jeigu tiekėją keičia nedaug pirkėjų, rinka neveikia sklandžiai, nors galima suprasti, kad derybas naudinga pradėti iš naujo su tradiciniu tiekėju“ ([19]). Be to, „reguliuojamos galutinio vartojimo kainos yra akivaizdžiai lemiamas pirkėjų elgesio veiksnys… Jeigu kontrolę galima pateisinti pereinamuoju laikotarpiu, ji vis labiau deformuos rinką, kai iškils investicijų poreikis“ ([20]).

(12) Suomijoje trijų kategorijų vartotojai (dideli ir labai dideli pramoniniai vartotojai, maži ir vidutiniai pramoniniai vartotojai bei įmonės, ir labai mažos įmonės bei namų ūkiai) keičia tiekėją šia proporcija: pirmosios dvi grupės – daugiau kaip 75 %, paskutinioji kategorija – 30 % ([21]); be to, nėra galutinio vartojimo kainų kontrolės ([22]), t. y. kainas nustato patys ekonominės veiklos vykdytojai ir prieš taikymą jų neturi patvirtinti jokia institucija. Todėl kalbant apie tiekėjo keitimą ir galutinio vartojimo kainų kontrolę padėtis Suomijoje yra patenkinama, todėl ji turėtų būti laikoma tiesioginės konkurencijos sąlygų rodikliu.

([14]) Preliminari ataskaita, p. 112.
([15]) Žr. Suomijos institucijų pateiktą informaciją ir techninį priedą, p. 44, 4.1 lentelė.
([16]) Techninis priedas, p. 44–45.
([17]) Suomijos paraiška ir Techninis priedas, p. 45.
([18]) Techninis priedas, p. 67–68.
([19]) 2005 m. ataskaita, p. 9.
([20]) Techninis priedas, p. 17.
([21]) 2005 m. ataskaita, p. 10.
([22]) Techninis priedas, p. 124.

(13) Atsižvelgiant į šiuos rodiklius ir į bendrą šio sektoriaus padėtį Suomijoje – visų pirma mastą, kuriuo tinklai buvo atsieti nuo gamybos ir (arba) tiekimo bei veiksmingą tinklų naudojimo reguliavimą – kuri aiškėja iš Suomijos pateiktos informacijos, 2005 m. ataskaitos ir jos Techninio priedo, laikoma, kad Direktyvos 2004/17/EB 30 straipsnio 1 dalyje nurodytos tiesioginės konkurencijos sąlygos yra įvykdytos gaminant ir parduodant elektros energiją Suomijoje, išskyrus Alandų salas. Kaip minėta 5 konstatuojamojoje dalyje, reikia laikyti, kad įvykdoma ir kita nevaržomo patekimo į rinką sąlyga. Todėl Direktyva 2004/17/EB netaikytina, kai susitariantieji subjektai sudaro elektros energijos gamybos arba pardavimo sutartis tuose geografiniuose regionuose, arba kai jie rengia projektų konkursus tokiai veiklai tuose geografiniuose regionuose atlikti.

(14) Šis sprendimas pagrįstas teisine ir faktine padėtimi, buvusia 2006 m. vasario mėn., remiantis Suomijos Respublikos pateikta informacija, 2005 m. ataskaita ir jos Techniniu priedu. Jį galima keisti, jeigu smarkiai pasikeistų teisinė arba faktinė padėtis ir nebebūtų tenkinamos Direktyvos 2004/17/EB 30 straipsnio 1 dalyje išdėstytos sąlygos.

(15) Šiame sprendime numatytos priemonės atitinka Viešųjų sutarčių patariamojo komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Direktyva 2004/17/EB netaikoma susitariančiųjų šalių sudarytoms sutartims, skirtomis joms suteikti galimybę gaminti arba pardavinėti elektros energiją Suomijoje, išskyrus Alandų salas.

2 straipsnis

Šis sprendimas pagrįstas teisine ir faktine padėtimi, buvusia 2006 m. vasario mėn., remiantis Suomijos Respublikos pateikta informacija, 2005 m. ataskaita ir jos Techniniu priedu. Jį galima keisti, jeigu smarkiai pasikeistų teisinė arba faktinė padėtis ir nebebūtų tenkinamos Direktyvos 2004/17/EB 30 straipsnio 1 dalyje išdėstytos sąlygos.

3 straipsnis

Šis sprendimas yra skirtas Suomijos Respublikai.

Priimta Briuselyje, 2006 m. birželio 19 d.

Komisijos vardu

Charlie McCREEVY

Komisijos narys